

Nr 9

September 2010

TRAFIKE

WWW.LASTEKAS.EE

WWW.TAHEKE.DELFI.EE

Tere, kuidas läheb? Kass Artur kohtab juhuslikult tänaval oma venda, kelle nimi on samuti Artur (kasside puhul on selline asi tavaline). Kaks kassi tervitavad viisakalt ja hakkavad kassimaailma uudiseid arutama – nad pole terve suve teineteist näinud! Kas teadsid, et naabermaja kassipoeg Hellokitty õppis inimeste keeles ütleva „Eriline rajakas“? Aga kas sina teadsid, et Eesti päritolu kass nimega Tiramiisu valiti Ameerika supermodelliks?

Kasside jutuvada on täies hoos, kui korraga ühe Arturi telefon piuksatab. Helistajaks on hiir Miki, kes saadab ka sõnumi.

Millise sõnumi hiir Miki saadab?

Saada oma vastus enne 17. septembrit meiliaadressile taheke@taheke.ee või lahtisel postkaardil aadressile Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress!

Parimatele vastajatele on seekord värvimisraamatud Limpalt ja Miriamilt!

Juuli-augusti Tähekeses tahtsime teada, mida üks kala teistele jõuluvana varbaid põrnitsedes ütleb. Aitäh kõigile, kes meile vastuse saatsid!

Võiduvastused:

Kala ütleb: „Jee! Elus liha tuli ise kohale!“

Elizabeth Veri, Jõhvi

Kala ütleb: „Hei, kutid!!! Ma leidsin ussid!!!“

Martin-Matthias Kruus, 9 a, Raplamaa

Kala pakub: „Kui õige kirjutaks varbale ühe jõulusoovi?“

Merilin Maass, 9 a, Haapsalu

Elizabeth saab auhinnaks raamatu „Meisterda ise!“ kirjasutuselt Varrak, Martin-Matthias raamatu „Pöörane puhkus Parakatkus“ ja Merilin raamatu „Ärakadunud uni“.

Parim liblikaotsija oli Johanna Bremen Lääne-Virumaalt Kadrinast (kokku tuli leida 16 liblikat). Johanna võitis raamatu „Risti-rästi läbi Eestimaa“.

Palju õnne! Kõik Tähekesega auhinnad saab kätte posti teel.

Joonistanud Hillar Mets

SISUKORD

Laisk ranits <i>Andrus Kivirähk</i>	4
Inimsööjad ja vampiirid <i>Grigori Oster</i>	6
Ilma jututa <i>Grigori Oster</i>	7
Luuletused <i>Ilmar Trull, Wimberg, Heliriin Puistamaa</i>	8
Kakssada grammi võid <i>Ilmar Trull</i>	9
T-l on raske päev <i>Aino Pervik</i>	10
Vana aja koolivorm <i>Anu Järs</i>	12
Loodus	14
Meisterdus <i>Šampoonipudelid ehted</i>	15
Post	17
Nali.....	18
Arva ära!	19
Kohtumiseni messil „Laps ja pere 2010”	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteajakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORD KUUS

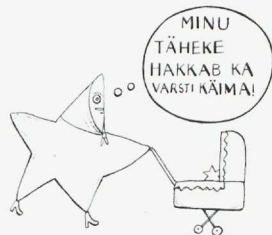
Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Peatoimetaja Ilona Martson
Kunstiline toimetaja Priit Rea
Makett Dan Mikkin

Tähekest saab tellida otsekorralduslepinguga
www.tellimine.ee
telefon 617 7717

Esikaane on joonistanud Navitrolla

TÄHEKEST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL

JOONISTAME EUROOPAT!

Septembrikuu Tähekeसे vahelt leiad Euroopa Liidu kaardi. Nagu näha, on Euroopa väga suur. Millisena näed Euroopat aga sina? Kus oled reisinud, mida oled märganud teistes Euroopa riikides? Millisena näed Eestit Euroopas? Mida tähendab Euroopa Sinu jaoks? Joonista üles, millisena sa Euroopat näed, ja saada Tähekeसे ja Euroopa Parlamendi infobüroo tänavusele joonistusvõistlusele!

Meie suur joonistusvõistlus 4–12-aastastele lastele toimub tänava juba viiendat korda. Selle aasta teemaks on „Joonistame Euroopat!”

Ootame teie joonistusi kuni 15. oktoobrini 2010 aadressil: Euroopa Parlamendi infobüroo, Rävåla pst 4, 10143 Tallinn.

Joonistuste tagaküljele tuleb selgelt märkida lapse nimi, juhendaja nimi (kui töö on juhendaja), kool ja klass või lasteaed ja rühm, lapse vanus ja töö pealkiri (kui on).

Kõige ilusamad tööd leiad Euroopa Parlamendi 2011. aasta lauakalendrist, võistlusele laekunud joonistusi avaldab aasta jooksul ajakiri Täheke, samuti pannakse valitud tööd üles näitusele Euroopa Majja. Tublimad autorid kutsume detsembri alguses toimuvale auhinnatseremooniale Euroopa Majja.

Andrus Kivirähk

LAISK RANITS

Suve lõpp oli käes ja Jürgen otsis üles oma vana ranitsa.

„Homme on esimene september,“ ütles ta. „Hakkame jälle koos koolis käima.“

„Ei, mina küll enam kooli ei tule,“ vastas ranits. „Ei viitsi. Mul on siin kapis palju mõnusam. Pikutan riulil ja pole miskit muret.“

„Kuidas siis nii?“ imestas Jürgen. „Sa pead tulema! Kuhu ma oma õpikud ja vihikud panen?“

„Pane kuhu tahad,“ ütles ranits ülbelt. „Ega mina pole mingi hobune, kes peab su koormat kandma. Ja üldse, mulle koolis ei meeldi. Liiga palju lapsi ja kõik muudkui kisendavad. Pea hakkab sellest lärmist valutama. Siin kapis on hoopis parem: vaikne, pime. Lesid ja magad ja siis jälle lesid ja siis jälle magad.“

„Ei tohi nii laisk olla!“ vihastas Jürgen. „Pealegi on kahjulik kogu aeg toas istuda, ikka õues on ka vaja käia ning värsket õhku hingata.“

„Mina ei taha värsket õhku!“ jonnis ranits edasi. „Värsk õhk on külm. Ja vahel sajab õues vihma ja vahel sajab isegi lund! Mina ei taha märjaks saada. Mäletad, talvel sa koguni istusid mulle otsa ja sõitsid mäest alla nagu kelguga! Ei, ei! Mina seda mängu enam kaasa ei mängi! Mina enam kooli ei tule!“

„Palun tule ikka!“ lunis Jürgen. „Ma ei saa ilma koolikotita hakkama!“

„Ei tule!“ vastas ranits ja näitas isegi keelt.

„Jürgen, aga võta mind koolikotiks,“ ütles nurgas seisev korv lahkelt. „Mina tulen hea meelega kooli. Mina vihma ega lund ei karda.“

„Ole nüüd!“ ehmus Jürgen. „Ega ma ei saa siis korviga kooli minna nagu mingi Punamütsike! Teised lapsed hakkavad naerma!“

Korv puhkes nutma.

„Miks nad naerma hakkavad?“ luksus ta solvunult. „Kas ma olen tõesti nii inetu?“

„Ei, seda mitte ...“ pomises Jürgen. „Aga saad aru, korviga ei käida koolis! See ei sobi!“

„Saan aru, ma olen liiga paks! Ma olen liiga kole!“ nuuksus

korv ja tõinas aina valjemini.

Olukord oli päris hull. Juba homme on vaja kooli minna, aga ranits keeldub tulemast! Ja siis veel see nuttev korv! Kuidas teda küll lohutada? Jürgenil oli tunne, et ta hakkab ise ka kohe nutma.

Õnneks tuli just siis ema koju.

„Tere, Jürgen!“ ütles ta. „Vaata, mis ma sulle ostsin! Uue ranitsa! Sul on ju sel aastal palju rohkem õpikuid ja sul on suuremat koolikotti tarvis.“

„Hurraa!“ hüüdis Jürgen, aga küsis siis uuel ranitsalt igaks juhuks:

„Kas sina oled nõus minuga kooli tulema?“

„Muidugi!“ vastas uus ranits. „See on minu eluunistus! Ma tahan nimelt ka lugema õppida.“

„Vii see vana ranits keldrisse,“ õpetas ema. „Ja

siis korja aiast õunapuu alt korvi sisse õunu ja vii naabritele. Ma lubasin neile saata.“

Jürgen võttiski nuuksuva korvi ja korjas selle õunu täis. Ja kui ta siis, korv käes, tänavale läks, jäi üks koeraga jalutav mees lausa seisma ja ütles: „Oo, kui imeilus õunakorv!“

„On jah, haruldaselt ilus!“ kiitis ka võõras vanatädi. „Nii toredasti ümmargune!“

Ja korvil oli seda kuulates väga hea meel.

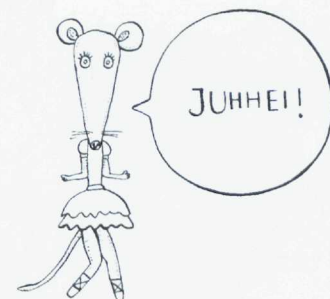
Aga vana ranits seadis end keldrinurgas mõnusasti sisse ja mõtles:

„Siin on ka hea laiselda. Küll ma nüüd magan!“

„Hei!“ hõikas üks hiir teisele. „Vaadake kui vahva kott siia toodi! Sinna sisse teeme pesa!“

„Ei tohi!“ hüüdis ranits. „Kött! Ma tahan rahulikult lesida!“

Aga hiired ei kuulnud teda, vaid hakkasid kohe ranitsa sisse auku närima. Ning piiksusid nii peenikese häälega, et laisk ranits oigas ja ägas.

Grigori Oster

INIMSÖÖJAD JA VAMPIIRID

Vanemad tõid ühe kõhnukese esimese klassi juntsu esimesel septembril kooli ja läksid ära. Kuid kõik selle kooli õpilased, õpetajad ja isegi direktor olid inimsööjad. Ja kogu see kamp kogunes väikemehe ümber ja hakkas arutama: kas süüa see kõhnuke juntsu ära kohe või oodata, kuni ta läheb teise klassi ja natuke juurde võtab.

Ei tea, millega see kõik oleks lõppenud, kuid õnneks osutus esimese klassi juntsu ise vampiiriks. Kui vanemad pärast tunde oma lapsele järele tulid, nägid nad, et poiss oli jõudnud ühe päevaga ära imeda kõigi õpetajate, direktori, ja ühtlasi ka kõigi õpilaste vere. Alates esimesest klassist kuni viimaseni. Kogu kooli polnud jäänud ühtegi elusolendit. Ainult inimtühjas riidehoius, nüüd juba mitte kellelegi vajalike jopede hunniku otsas magas ülimalt kosunud ja õhetama lõõnud esimese klassi juntsu. Magades ta nohises ja matsutas veriseid huuli.

Grigori Oster

ILMA JUTUTA

Üks kool asus surnuaia lähedal. Kord tulid lapsed hommikul tundi ja nägid, et koolis on kõik uued õpetajad ja direktor on samuti uus. Lapsed hakkasid küsima, kus on nende endised õpetajad, kuid uus direktor ütles, et nad läheksid jalamaid ja ilma igasuguse jututa klassidesse, sest et tunni ajal ei tohi õpilased õpetajatele kõrvalisi küsimusi esitada.

Õpetajad ei pannud tundides kellelegi hindeid ega selgitanud midagi. Ainult istusid laudade taga. Nagu muumiad. Nad ei liigitanud ja põrnitsesid otse enese ette. Kui kell helises vahetundi, tõusid nad ettevaatlikult püsti, otsekui kartes laiali laguneda, väljusid kiirustamata klassist ja kõndisid mõõdukalt sammul õpetajate tuppa. Uued õpetajad liikusid niivõrd aeglaselt, et mõned ei jõudnud vahetunni ajal isegi õpetajate toani. Nad võpatasid tunnikella kuuldes, jäid seisma, tardusid viivuks, otsekui kuulatasid, seejärel aga pöörasid ümber ja liikusid sama mõõdukalt sammul klassi tagasi.

Kui tunnid lõpuks otsa said, jooksid ehmunud lapsed kodudesse laiali ja hakkasid seal oma isasid ja emasid paluma, et nood viiksid nad üle mõnda teise kooli, sest et selles koolis nad enam käia ei taha.

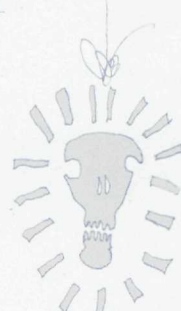
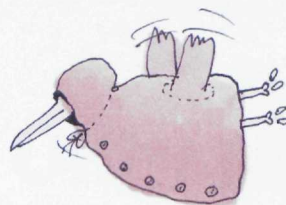
Kuid isad ja emad teatasid oma lastele rangelt mingil võoral häälil, et sellest ei või juttugi olla, sest et see on täiesti võimatu ja absoluutselt välistatud.

Lapsed vaatasid anuvail silmil oma vanemaid ja märkasid äkki, et nende isad ja emad pole sugugi need, kes varem, vaid täiesti teistsugused. Samuti uued.

©Grigori Oster

Vene keelest tõlkinud Ilona Martson

Rohkem koledaid koolilugusid võib leida raamatust „Õuduste kool” (Varrak, 2010).

Joonistanud Olga, Pärn

Ilmar Trull
MIKS PEAB ÕPPIMA?

„ÕPI IKKA.”
„MILLEPÄRAST?”
„SELLEPÄRAST, MIS SAAB PÄRAST.”

„MIS SAAB PÄRAST?”
„ÄRA NÄRI.
ÕPI PÄHE, PÄRAST PÄRI.”

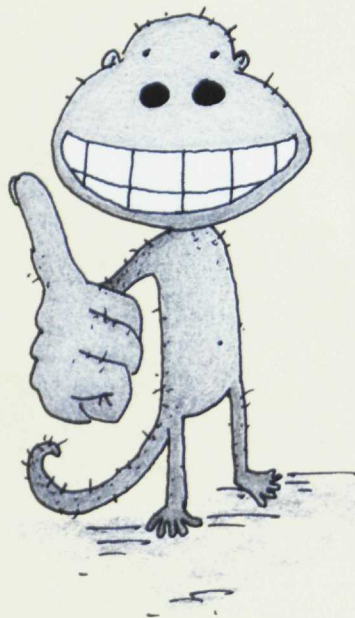
Ilmar Trull
HAUGI MÄLU

ÜHES JÕES KORD HAUGI NÄHTI –
TAVALINE NÄHE.
AGA SEE HAUG ÕPPIS TÄHTI,
TUUPIS TÄHTI PÄHE.

AGA NEED EI JÄÄNUD PÄHE.
NAD EI MAHU SINNA.
MÄLUMÄNGU HAUG EI LÄHE.
POLE MÕTET MINNA.

Ilmar Trull
NÄPUNÄIDE

MIKS ON AHVIL SUURED SÕÕRMED?
SEST ET TAL ON SUURED SÕRMED.
KUI NÜÜD ÕPETLIKUKS MINNA –
ÄRA TOPI NÄPPU NINNA!

Wimberg
HEAD AEGA, SUVI!

HÜVASTI, KIIGED, JA HÜVASTI, MURU!
HEAD AEGA, TELK, MIDA ÕÕTSUTAS TUUL!
MAGAMISKOTTI JÄI KÜPSISEPURU.
PALJU VEEL ÕUNU JÄI PUNAMA PUUL.

TŠÄUKA, BATUUT! TŠÄUKA, AHJUPUURIIDAD,
KÜPSETUSVARDAD JA LAMAMISTOOL!
ISA NÜÜD HÕIKAS, ET MIS SA SEAL VIIDAD ...
HEAD AEGA, SUVI! NÜÜD OOTAB MIND KOOL.

Heliriin Puistamaa
**UUEL AASTAL
UUE HOOGA**

UUEL AASTAL UUE HOOGA
KOOLIST HAKKAN VIISI TOOMA.
KUI ON LAISKUS (HARUHARVA!),
ÕPIN IKKA! (VASTUKARVA!)
HAMBaid PESEN IGA HOMMIK,
SÕBRAGA TEEN POOLEKS KOMMID.
EMA AITAN, KUI TA SOOVIB,
VÄHEM KRUTSKEID TEHA PROOVIN.
SELGE NAGU KAKS PLUSS KAKS,
OLEN HOOPIS PAREM LAPS!

Ilmar Trull

KAKSSADA GRAMMI VÕID

Ilmar Trull jätkab Tähekesse sarja, kus lastekirjanikud räägivad oma lapsepõlvest

Ükspäev juhtus nii, et vanaemal oli palju tegemist, aga poes oli vaja kiiresti ära käia. Nii ta siis ütleski: „Kuule, Ilmar, sa tead seda Herne tänava poodi ju küll.”

Teadsin küll seda poodi. Oli me seal vanaemaga hiljuti käinud. See oli päris lähedal.

„Mine käi poes ära,” ütles vanaema. „Osta üks sai, üks suur pudel piima ja kakssada grammi võid.”

Sel aja müüdi võid kaalu järgi. Sina ütlesid, palju sul tarvis on, ja poemüüja lõikas siis suure võikamaka küljest tüki ja kaalus selle ära.

Nojah, olin väga uhke, sest see oli mul esimene kord täitsa üksi poodi minna. Sain vanaemalt kopikad pihku ja asusin rõõmsalt teele. Ostunimekirja olin pähe õppinud nagu luuletuse – üks sai, üks suur piim ja kakssada grammi võid.

Ega ma sel ajal veel päris hästi teadnudki, mis see kakssada grammi tähendab. Ja raha nägin ka vist esimest korda elus.

Ma olin ikka veel täitsa väike.

Tisleri tänaval kohtasin Sašat. Saša oli umbes minuvanune vene poiss.

„Kuhu sa lähed?” küsis Saša.

„Poodi.”

„Ohoh!” ütles Saša. „Ma tulen ka.”

„Tule pealegi.”

Läksimegi siis koos edasi.

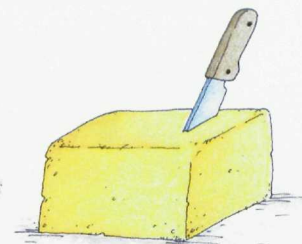
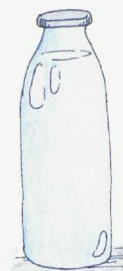
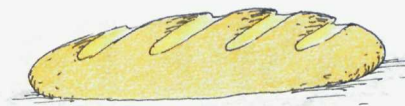
„Kas sa käidki täitsa üksi poes?” küsis Saša.

„Jah. Kogu aeg käin,” vastasin.

„Ma käin ka kogu aeg üksi poes,” teatas Saša.

„Ahah.”

Siis rääkisime veel maast ja ilmast ja jõudsimegi poodi. Järjekorras olid mõned inimesed. Asusime sappa ja seal avastasin ehmatusega, et olin oma ostunimekirja lõpuosa ära unustanud. Meeles oli üks sai, üks suur pudel piima ja ... mis edasi? Oli vist võid? Aga kui palju võid, see oli täitsa meelest läinud. Tundsin, et nüüd olen plindris.

Aga teha polnud midagi. Järjekord jõudis minuni. Sain oma saia ja piimapudeli kätte.

„Ja ... ja ... ja andke võid ka.”

„Kui palju?” tundis müüjatädi huvi.

Siis ma ei osanudki enam ühtäkki midagi targemat, kui küsisin:

„Kui palju teil on?”

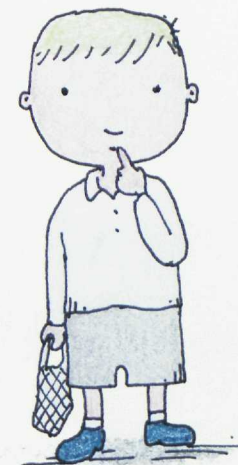
Eks ma sain ise ka aru, et see polnud nüüd küll kõige õigem küsimus, aga olin segaduses ja midagi arukamat ei tulnud pähe. Midagi pidi ju ütleva.

Poemüüja muigas. Järjekorras kostis rõõmsat naeru.

„No meil natuke ikka on,” kostis müüjatädi ja ütles: „Näita, palju sulle raha kaasa anti.”

Panin raha letile. Ta luges mu kopikad üle ja kaalus mulle kakssada grammi võid. Vanaema oli ju täpse raha andnud.

Selline lugu siis. Vahel tuleb meelde ja teeb siamaani nalja, kuidas ma ähvardasin Herne tänava keldripoe võist lagedaks osta.

Aino Pervik

T-L ON RASKE PÄEV

T-l oli ikka hästi keeruline päev ees. T oli päris mures, et kuidas ta ülepea hakkama saab.

T oli T-ee.

Väga hea. T-ee kellegi kruusis või T-ee kellegi jalge all.

Päris varahommikul ärkas T ilusas Hiina mustritega portselankannus. T ärkas selle peale, et talle kallati keeva vett kaela.

Ja ärgu keegi arvaku, et see oli midagi hirmsat! Otse vastupidi. Just nii oligi mõnus. T-ee sai tõmbama hakata. Kuivast

T-ee-purust tuli niiviisi lõpmata maitsev aurav jook välja. T-ee istus rõõmsalt kannu sees ja kann tõsteti keset hommikusöögilauda. Laua taha istus hästi unine poiss, kellel seisis ees – stopp! Muidugi seisis ta ees tass T-eed, kuhu poiss kühveldas vähemalt neli lusikatäit suhkrut.

Aga kohe seisis poisil ees ka kooli-T-ee.

Sest see poiss hakkas minema kooli. Mööda T-eed. Muidugi mitte seda T-eed mööda, mis tal magusasti tassis loksus.

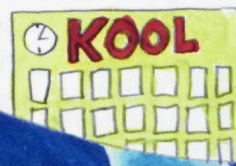
„T-ee nüüd ruttu!” ütles poisi ema.

Ja T võpatas. Jälle T-ee.

T-l oli tunne, nagu oleks tal raske vaimuhaigus. Selline haigus, kus haige arvab, et tema kehas elab mitu ja mitu erinevat isikut. See on muuseas väga piinarikas haigus. Need, kellel see haigus on, karjuvad vahel koleda häälega, vahel aga püüavad isegi ennast ära tappa, sest neil on nii paha olla. Neid ravitakse haiglates, mida nimetatakse hullumajaks.

Aga T ei olnud haige. T oli lihtsalt T, ja et tal täna oli T-ee päev, tuli tal kuidagi hakkama saada ja mitte ennast segamini ajada.

Hommikul läks kõik väga hästi. Poiss jõi oma T-ee ära

ja sõi T-ee kõrvale kaks võileiba, ühe vorstiga ja teise juustuga. Siis pani poiss ennast riidesse ja võttis koolikoti. Ema tegi talle põse peale musu, ja algaski kooli-T-ee. Kõik läks ilusti. Vahepeal tuli poisil minna üle auto-T-ee, aga seal oli õnneks valgusfoor, nii et T-l ei olnud mingit T-ee vabana hoidmise muret. Üks korralik T-ee peab olema liiklemiseks ohutu, seda teab iga laps.

Koolis ei olnudki T-l end vaja eriti pingutada, polnud seal T-eed ega T-eed ega nii väga ka T-eed. Õpetaja ütles küll mitu ja mitu korda, et: „Tehke!”, aga T arvas, et see ei ole täna tema asi. Ei ole ju?

Nii et T jäi päris uniseks. Tal oli aega tukkuda küll.

Alles kui poiss hakkas koolist koju minema, ärkas ka T koolimaja ukse peal jälle üles.

Ehmatusena ei taibanud T äkki, mis ta siis nüüd on.

Muidugi oli ta paugupealt T-ee poisi jalge all.

Aga ta oli tuline ja voolas ja lainetas.

T arvas ise ka, et miskit on valesti, kuid ta ei taibanud päris täpselt, mis see siis on.

T üritas olla võimalikult suur ja lai T-ee, ja see tuli tal väga hästi välja. Kõik kohad olid T-eed täis. T-ee valgus kõrvaltänavatele ja isegi keldriakendest sisse.

„Uputab!” hüüdsid inimesed.

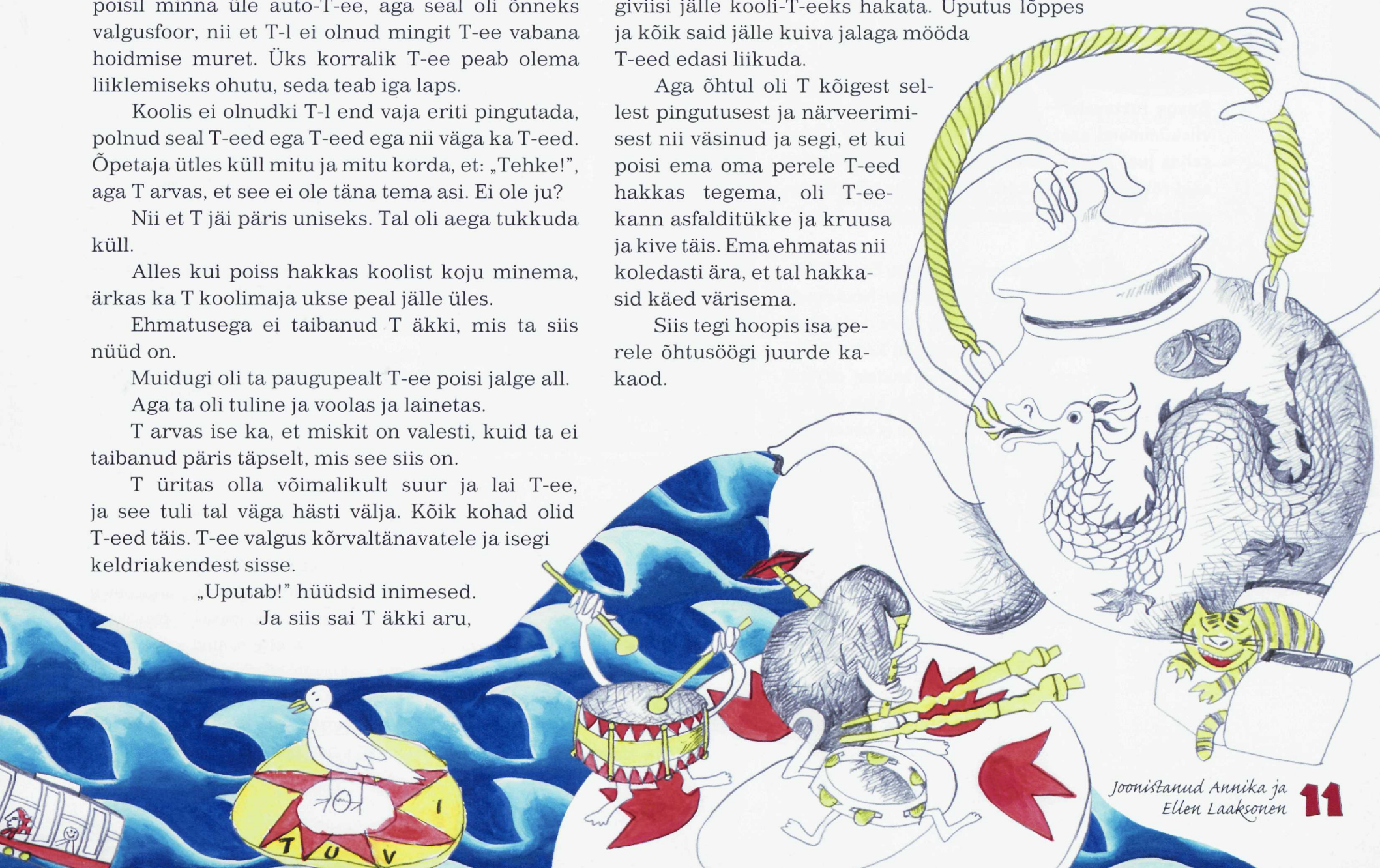
Ja siis sai T äkki aru,

et ta on täiesti mööda pannud. Praegu ei pea ta ju olema T-ee! Praegu on vaja olla hoopis T-ee! T läks koledasti närvi.

T pingutas hirmsasti, ja tal õnnestuski kuidagi viisi jälle kooli-T-eeks hakata. Uputus lõppes ja kõik said jälle kuiva jalaga mööda T-eed edasi liikuda.

Aga õhtul oli T kõigest sellest pingutusest ja närveerimisest nii väsinud ja segi, et kui poisi ema oma perele T-eed hakkas tegema, oli T-ee-kann asfaltitükke ja kruusa ja kive täis. Ema ehmatas nii koledasti ära, et tal hakkasid käed värisema.

Siis tegi hoopis isa perele õhtusöögi juurde ka kaod.

VANA AJA KOOLIVORM

Saage tuttavaks – see on Eneken! Ta läks kooli viiskümmend aastat tagasi. Kooli minnes oli tal seljas just selline vorm, nagu pildilt näha. Sarnaseid rõivaid kandsid kõik praeguseks viiekümneaastase Tähekese esimesed koolilastest lugejad.

50 AASTAT TAGASI PIDI ESIMISE KLASSI ÕPILANE ENEKEN KANDMA TRIIBULIST PLUUSI JA TRAKSIDEGA PÖLLE.

Ühtne koolivorm kehtestati Eestis 1955. aastal. Tookord kuulus Eesti Nõukogude Liidu koosseisu. Selle suure riigi juhtide arvates pidid kõik lapsed käima koolis ühtemoodi riides. Tüdrukutele oli ette nähtud pruun villane taljes kleit ja poistele tume ülikond. Eialgu ei olnud vorm siiski kohustuslik, ainult soovituslik.

Enekeni koolimineku ajaks oli koolivormi juba muudetud ning väikeste tüdrukute riietusse kuulus talvise tumesinise villase pluusi kõrval ka õhuke sinise- ja valgetriibuline. Vormi sai muuta pidulikumaks valge krae lisamisega. Nii piduliku kui ka argise komplekti juurde kanti traksidega põlle. Püksid tüdrukute kooliriietusse ei kuulunud.

Koolivormi juurdumine võttis pikalt aega, eriti maakoolides. Maal oli kord

ARAVETE KOOLILAPSED 60. AASTATE LÕPUL. MÕNEL LAPSEL ON SELJAS UUS, MÕNEL VANA VORM.

ka hilisematel aegadel tavaliselt leebem kui paljudes linnakoolides, kus näiteks kampsunit koolivormile peale panna ei lubatud.

1967. aasta lõpul võeti Eesti koolides kasutusele uus vorm. Kui varased koolivormid olid sarnanenud mujal Nõukogude Liidus kantutega, siis nüüd eristusid Eesti koolilapsed oma välimuselt selgelt teiste liiduvabariikide koolilas-

test. Koolitüdrukud hakkasid kandma sinist pihikseelikut või seelikut, poiste koolivormiks oli tume ülikond. Nii poisid kui ka tüdrukud kandsid argipäeviti rohekassinist koolipluusi, pidulikeks puhkudeks oli ette nähtud valge pluus, mis tüdrukutel oli rüüsidega. Põll kadus koolivormist, seda kandsid vaid mõne vene õppekeelega kooli õpilased. Vana vormi lubati edasi kanda, kuni see veel

ANU 1974. AASTAL

kandmiskõlblik oli. Aravete koolilaste pildil, mis on tehtud 1960. aastate lõpul, näemegi teiste seas vaid paari uue vormiga tüdrukut.

Nooremate klasside poisid käisid tollal tavaliselt lühikeste ülikonariidest pükstega, mille all külma ilmaga kanti sukki. Nii poiste kui ka tüdrukute sukki hoidsid ülal pihikud – väiksed alussärgi peal kantavad vestid, mille allääres olid sukatripid. Vahel juhus, et tripp läks lahti ja sukad vajusid lonti. Lapsed kiusasid mõnikord üksteist, võttes teisel triipist kinni ja lastes sellega laksu vastu jalga.

1974. aastal kooli läinud Anu kandis kooli minnes sellist koolivormi, oma kooliajal jõudis ta kanda veel kahte erinevat. Erinevalt Enekenist võis Anu koolis käia ka pükstega. Kui tänapäeval meigivad end vahel juba lasteaialapsedki, siis tollal ei olnud meikimine ega ehete kandmine lubatud isegi keskkooliõpilastele! Ainsaks kaunistuseks oli patsilint.

1979. aastast hakkas Eesti üldhariduskoolides kehtima uus, teksariidest

koolivorm. 1970. aastateks olid teksased muutunud noorte seas väga popiks ja nüüd otsustati teksariietus ka kooli lubada. Selle koolivormi iga jäi siiski väga lühikeseks. Juba nelja aasta pärast tuli kasutusele uus, Eesti NSV viimane koolivorm. Poisid riietati taas tumesinisesse villasesse ülikonda, väikesed tüdrukud said endale samavärvilised volditud pihkseelikud, suuremad aga moodsad ruudulised seelikud.

Koolivormi üheks osaks oli vormimüts. Kui 1. klassi õpilased kandsid oma mütsi uhkusega, siis vanemate klasside omad seda sageli kanda ei tahtnud. Kuid paljudes koolides vormimütsita üle kooliläve ei lastud. Nii oli palju neid, kes võtsid mütsi kotist alles koolimaja juurde jõudes. Vormimüts ja -riietus muutusid hinnalisteks teisi liiduvabariike külastades. Nendega võrreldes olid Eesti mütsid luksus ja koolivorm vägagi moodne.

Koolivorm kadus koos Nõukogude võimuga. Eesti Vabariigis uut ühtset koolivormi ei kehtestatud, paljudel koolidel on oma vormid või riietusnõuded.

Anu Järs

Fotod: Eesti rahva muuseum ja Täheke arhiiv

RUUDULINE SEELIK

ÜHTNE KOOLIVORM KEHTESTATI EESTIS 1955. AASTAL.

SEDASI TUTVUSTAS TÄHEKE UUT TEKSARIIDEST KOOLIVORMI AUGUSTIS 1979.

ÕPI TUNDMA EESTI LOODUST!

Tere! Mina olen Miriam! No selle raamatu peategelane, millel on prillid kaasas! Raamatu nimi on „Miriami lood”. Või vahest oled sa näinud ka multifilmi, kus ma peasa mängin?

Tähekeses aga olen ma seetõttu, et hiljuti ilmus veel terve hulk minu näopildiga raamatuid. Selliseid raamatuid nimetatakse sarjaks. Sarja nimi on „Miriam ja loodus” ja seal tutvume mina ja minu pere koduümbruse putukate, kalade, loomade, lindude, puude ja lilledega.

Asi on selles, et seni polnud minu kodus ühtegi raamatut, mis räägiks Eestimaa loodusest neile lastele, kes veel koolis ei käi. Nojaa — koolilastele on küll palju toredaid ja tarku looduseraamatuid, aga lasteialapse jaoks on need kõik tsipa keerulised. Noh, ja siis on meil kodus raamatud kõiksugu väljamaa loo-

MIRIAMI EMA JA ISA PIKNIKUL

madest — seal on tiigreid ja krokodille ja papagoisid ja boamadusid ... Kõiksugu loomi, aga mitte neid, kes meie ümber elavad! Nii otsustaski meie pere, et võiks olla ka selliseid laste loodusraamatuid, kus on sees ka Eestimaa loomad, linnud, kalad ja taimed. Et ka väikesed lapsed Eestimaa loodust teaks, ära tunneks ja armastama hakkaks.

Igas raamatust leiab 13 Eestimaa elukat või taime, nende pildi ja lühikese kirjelduse. Välja on toodud kõige iseloomulikumad omadused ja ka põnevad faktid, mis ühte või teist elusolendit kirjeldavad. Pealegi — kõik jutud on trü-

kitud suurte tähtedega, nii et neid võib laps ka ise kokku veerida. Ei pea isa-ema või kedagi muud paluma hakkama, nagu paksemate ja keerulisemate raamatutega sageli juhtub.

Kas sa näiteks tead, milline on Eesti kõige väiksem lind? Või millise Eestimaa kala vuntsid on kõige pikemad? Neile ja paljudele teistele küsimustele leiad nendest raamatutest vastuse!

Miriami looduseraamatud on välja andnud kirjastus Eesti Päevaleht, pildid joonistanud Kädi Riis, tekstid kirjutanud Teet Kamarik.

RAAMATUD
LOEN KAPSAKS
JA KOOMIKSID
PORGANDIKS!

ŠAMPOONIPUDELIST EHTED

Tühjad plastist šampoonipudelid visatakse tavaliselt minema. Kuid sama hästi saab neist valmistada toredaid ehteid.

Sul läheb vaja teravaid kääre, ühte või kahte lapikut šampoonipudelit, klammerdajat, kuuma liimi, nõöri ja pärleid või litreid lille südamikuks. Sul võib vaja minna ka emme või issi abi!

Tee nii:

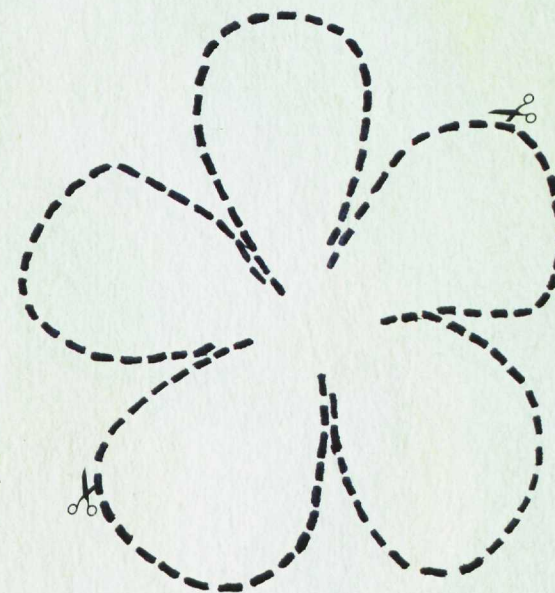
1. Pese pudel puhtaks, eemalda etiketid ja kuivata väljastpoolt salvrätiga – libeda pinnaga pudelit on ohtlik lõigata! Torka ühe kääriotsaga pudelisse auk

ja lõika see pooleks.

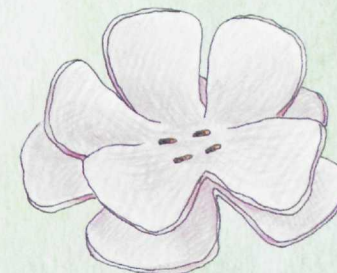
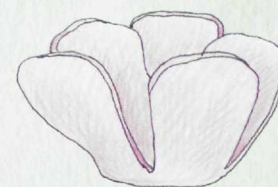
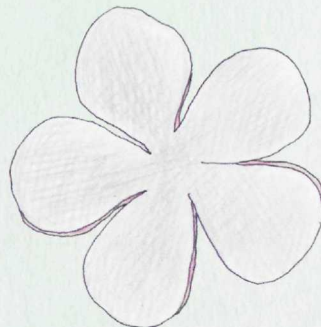
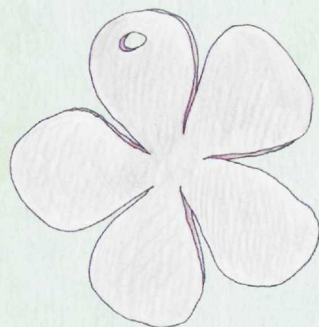
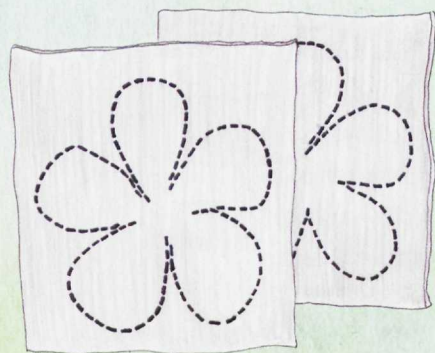
2. Ühe ehte tegemiseks jätkub ühest šampoonipudeli poolest. Lõika poolik pudel veel kord pooleks. Pead saama kaks ühesuurust ruudukujulist tükki.

3. Lõika Tähekesest välja lille šabloon. Lõika selle abil plastist välja kaks lille.

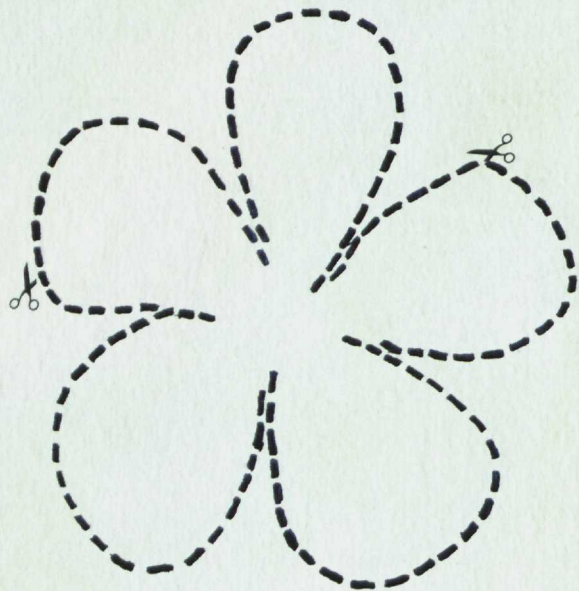
4. Tee ühe (alumise) lille õielehe sisse auk. Sinna kinnitad hiljem nõöri. Teine lill läheb esimese peale, selle lehed murra sissepoole. Kinnita alumine ja ülemine lill klammerdajaga omavahel kaks korda. Kleebi pärlid kuuma liimiga südamiku keskele.

ŠABLOON

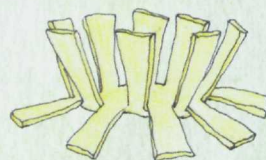
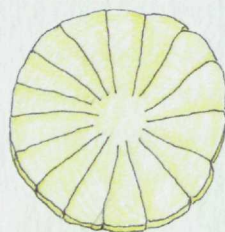
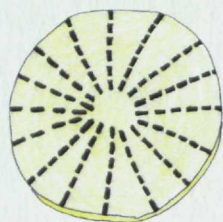
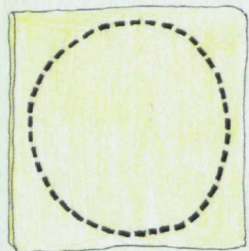

ŠAMPOONIPUDELIST EHTED

5. Kui sul on ka teist värvi šampoonipudel, võid meisterdada lille südamiku. Selleks joonista paberile ning lõika välja väike ketas, mida saad kasutada šabloonina. Tee plastist kettale sisse lõiked piki kogu äärt võrdsetel kaugustel. Painuta üle ühe, murra ülespoole. Kinnita südamik kuuma liimiga lille külge. Loomulikult võid kõige keskele kleepida pärlid.

6. Kinnita ehte küge nöör. Nööri pikkus vali ise. Head kandmist!

Joonistanud Kaarel Kuldmaa, Tallinna Meelsespea lasteaiast

MEIE KOOL

Meie kool on lahedaim.
 Puhvetis on müügiks Daim,
 Kismet, Pez ja head on söögid.
 Kokad toimetavad köögis.
 Poistel vägivald on moes.
 tüdrukud on käinud poes.
 Õpetajad on meil head.
 Rohkem ma ei vaeva pead.
 Sulle viis ja sulle neli.
 Tule kooli väike veli!

Epp Katariina Jaanson, 8 a

VANAEMA

Vanaema kullakallis,
 sina oled liiga kallis.
 Sina hoolid minu eest.
 Mina hoolin sinu eest.

Aron Kubja, 3. kl, Loo keskkool

KUU, PÄIKE, MAA JA POISS

Elas kord poiss, kes tahtis minna kuu peale. Ühel päeval juhtus, et ta leidis ühe salalaeka. Ta tegi selle lahti. Laekast tuli välja võlur.

Võlur tänas poissi, et too oli ta päästnud. Tänuks lubas ta täita posikoos soovi. Poiss sooviski reisida Päike-sele, Kuule ja Maale tagasi. Ja seda kaks korda.

Mulle tundub, et öösel poiss lehvitatub mulle ja soovib, et minagi leiaksin selle laeka.

*Egeri-Keithi Kaar, 3. kl,
Loo keskkool*

SÖBER

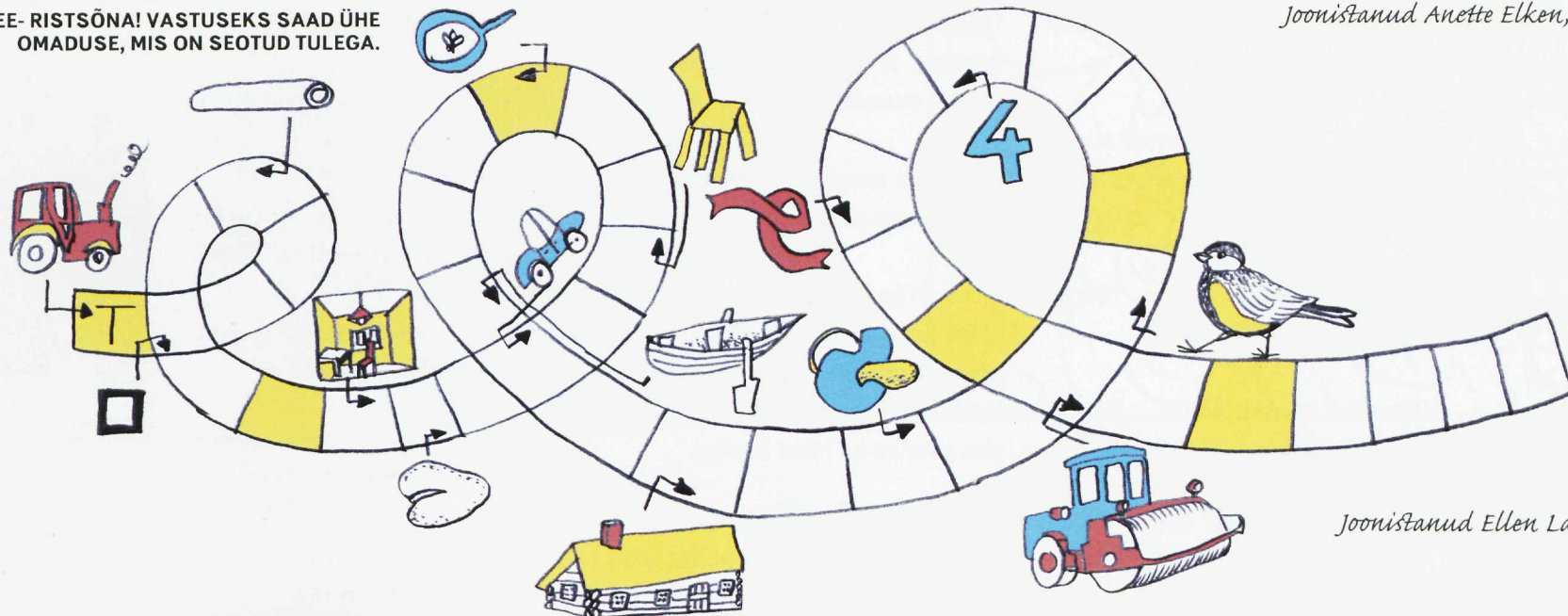
Sõbrast mina hoolin.
Sõber hoolib minust.
Sõprust hoida proovin,
koos me lähme kooli.

Päev on tore koolis meil.
Ka koolitee on vahva.
Sõbraga mängida on tore.
Lõbus on ja igav ei hakka.

*Loona Paula Peetso,
3. kl, Miina Härma
gümnaasium*

LAHENDA TEE- RISTSÕNA! VASTUSEKS SAAD ÜHE OMADUSE, MIS ON SEOTUD TULEGA.

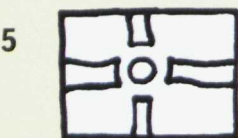
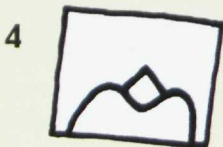

*Joonistanud Anette Elken, Kilingi-Nõmme
gümnaasium*

Joonistanud Ellen Laaksonen

KOOLINALJAD

Mis on pildil?

Vastused leiad leheküljelt 19.

Õpilaste viperused, mida Tähe-kese naljavõistlusele saatsid õpetajad.

Õpetaja: „Kes on järglased?“

Õpilane: „Need, kes käivad ema ja isa järel.“

Õpetaja: „Nimeta kolm imetajat!“

Õpilane: „Kas loom-imetajad või taim-imetajad?“

„Mis on Eesti rahvuslind?“

„Suitsetatud pääsuke!“

Ülesanne: „Palun nimeta aianduse põhiliigid!“

Vastus: „Kõblandus, adrandus, kaevandus.“

Õpetaja: „Kirjuta sõna emakaru.“

Õpilane: „Kas kirjutan nii, et ema kriips ja karu järele?“

Kuulutus: „Müün kõutsi tõugu koerakutsikaid!“

Väljavõte koolikirjandist: „Rumal ei ole loll, ta mõnesid asju teab.“

Inimeseõpetuse tunnis õpitakse volikogu ja linnavalitsust. Siis tuleb tunnikontroll. Küsimus: „Mida teeb volikogu?“

Vastus: „Küsi kõikidelt, mis mure neil on.“

Küsimus: „Mida teeb linnavalitsus?“

Vastus: „Viib need mured ellu.“

Õpetaja: „Mida teevad ained, mis vees ei lahustu?“

Õpilane: „Istuvad põhja ja ligunevad!“

Õpetaja: „Palun kirjelda Maa ehitust!“

Õpilane: „Väljast katab maad tahke koor ja selle all on maa koor olekus munakollane.“

Ema pani kotti rahakoti, kosmeetiku ja taskuräti.

„Kes on hea jutustaja?“

„Hea jutustaja on see, kes mõtleb kõik korralikult läbi, ei näri nätsu, kellel on puhas pesu seljas ja muudes ainetes ka head hinded.“

Poeg küsib: „Kes on poetess?“ Ema seletab: „Poetess on naisluuletaja, poet on meesluuletaja.“

Isa täiendab: „Nii nagu nartsiss on naislill, narts on meeslill.“

Õpetaja: „Mida tähendab lause: „Valge lehe ei astunud paati ükski mees?““

Õpilane: „Et kõik mehed olid neegrid, mitte valged mehed!“

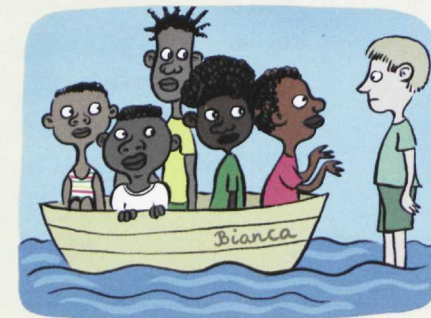
Veres on punalibled, sini-libled ja verevirtsakud.

Lydia Koidula on sündinud 1843. aastal koiduajal.

Kontrolltöö küsimus: „Kuidas kahjustavad kapsaliblika röövikud kapsast?“

Vastus: „Liblikas muneb röövlid ja röövlid söövad lehti!“

Kogunud ja saatnud: õpetajad Eve Vaigu, Koidu Raidma ja Sirje Mölder

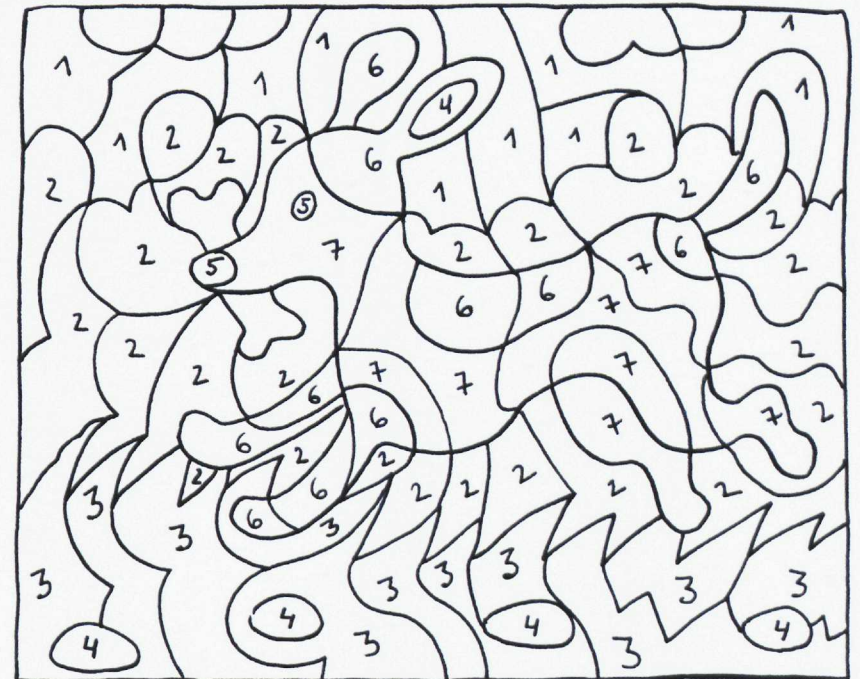
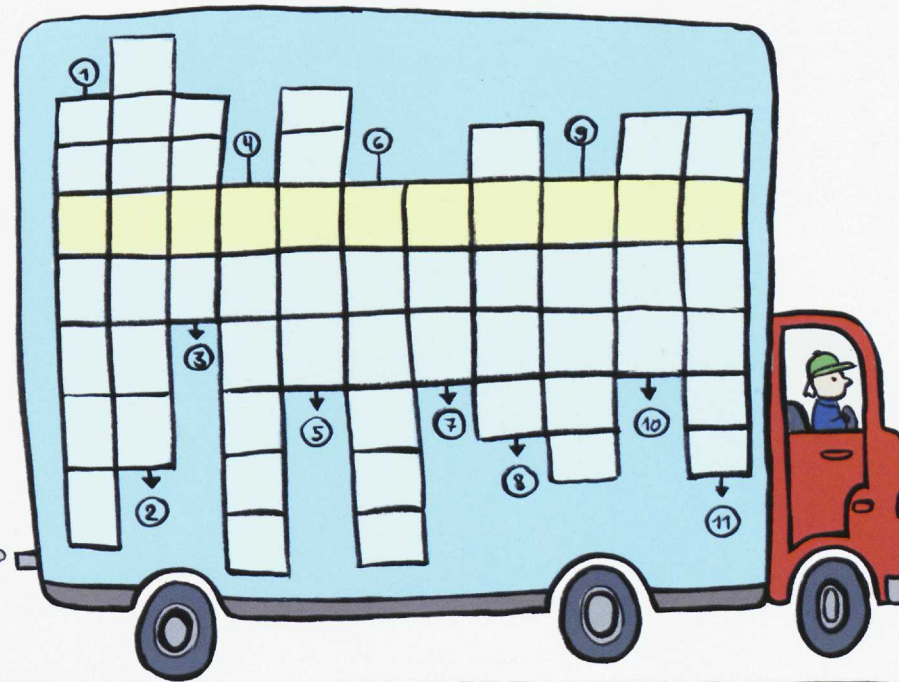

Joonistanud Elina Sildre

LAHENDA RISTSÕNA!

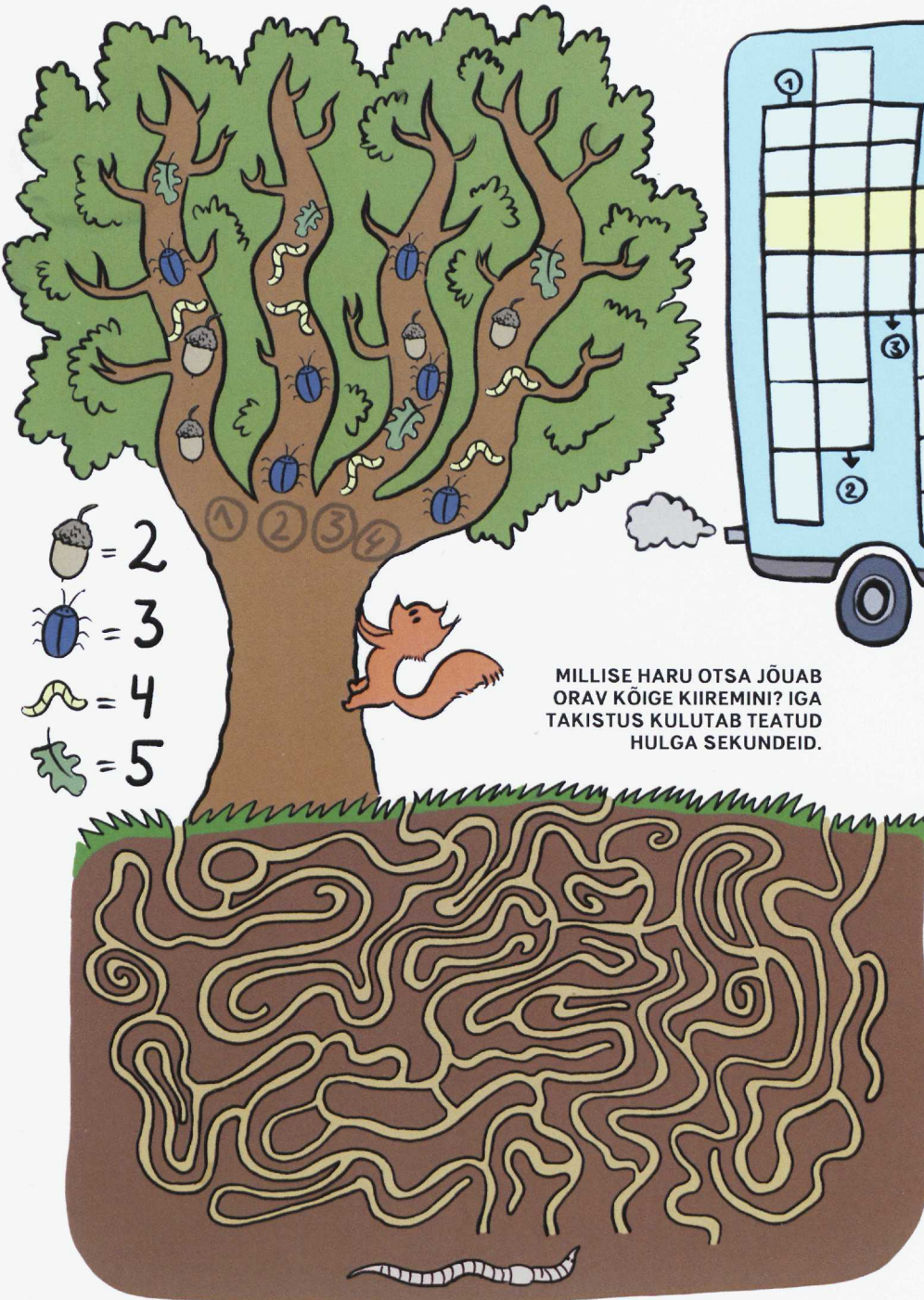
1. ASFALDI SILUJA
2. PÕLLUTÖÖMASIN
3. ÜHISTRANSPOORDIVAHEND
4. ISEKALLUTAJA
5. RÖÖBASTEL SÕIDUK
6. F1
7. MAASTUR-MOOTORRATAS
8. SEGU...
9. SARVEDEGA SÕIDUK
10. AUTO JUHTIMISVAHEND
11. KONKSUGA TÕSTUK

18. LEHEKÜLJE VASTUSED
1. LEHM KELDRI AKNA TAGA.
 2. JÄNES HÜPPAB KITSE.
 3. KOERAD KAKLEVAD.
 4. KAAMEL PÜRAMIIDI EES.
 5. NELI ELEVANTI NUUSUTAVAD APELSINI.
 6. PESUPÄEV PARADIISIS.

- 1 - SININE, 2 - ROHELINE, 3 - TUMEROHELINE,
4 - HALL, 5 - MUST, 6 - TUMEPRUUN, 7 - BEEŽ

Joonistanud Elina Sildre

MILLISE HARU OTSA JÕUAB ORAV KÕIGE KIIREMINI? IGA TAKISTUS KULUTAB TEATUD HULGA SEKUNDEID.

- = 2
- = 3
- = 4
- = 5

Tähekeste toimetused ootavad vastuseid 17. septembriks meiliaadressil ristsona@taheke.ee või postkaardil aadressiga Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Loositakse välja õhupallist kujude valmistamise komplekt.

EELMISE „ARVA ÄRA!“ VÕITJA ON TOOMAS AASMÄE ELVAST. PALJU ÕNNE!

KOHTUMISENI MESSIL „LAPS JA PERE 2010!”

FOTOD MESSILT „LAPS JA PERE 2009“

Nagu igal aastal nii ka tänava ootab mess „Laps ja pere 2010“ septembri viimasel nädalavahetusel väikesi ja suuri külalisi.

25. ja 26. septembril toimub Tallinnas Saku Suurhallis 18. korda huvitav kogupere-ettevõtmine „Laps ja pere 2010“. See on lõbus üritus, kus on huvitav hommikust õhtuni! Igas vanuses lapsi ootavad kümned maskotid, põnevad meisterdamised, uued mänguasjad, loosimised ja võimalus oma nägu eriti kirjuks maalida. Samas võivad lastevanemad koguda teadmisi erinevate lastega seotud asjade ja ettevõtmiste kohta.

Iga mess on eelmisest natuke erinev, kuna mõned osavõtjad ju vahetuvad. Kindlasti on tänava oodata nii vana head Limpat kui ka Selveri Tibu. Lõvi Leo koos politseitädide ja -onudega tuletavad meelde liikluses käitumise häid kombeid ja reegleid. Seekord on messilt otsustanud läbi astuda ka kõigi laste lemmik – koeratüdruk Lotte! Temaga kohtute

Tallinki suurel mängumaal.

Kindlasti vaata enne messile tulekut kodus ringi. Kui leiad mänguasju ning raamatuid, mida enam ise ei vaja – kas oled nende tarbeks juba suureks kasvanud või on raamat mitmekordsest lugemisest pähe kulunud, – siis too need messile kaasa ja astu läbi MÄNGUASJAVAHETUSEST. Sealt saad toodud lelude ja raamatute hulgast endale uued ja huvitavad välja valida.

Päris pisikestele on areeni kõrval avatud titatuba, kus noored emmed-issid võivad saada nõuandeid laste kasvatamiseks. Ja kindlasti ootab kõiki huvilisi oma stendi juurde ka Täheke – ajakirja puuduvaid numbreid saab nii soodushinnaga osta kui ka soodsalt tellida.

Mess on avatud laupäeval, 25. septembril kell 11–18 ja pühapäeval, 26. septembril kell 11–17.

Kohtumiseni messil „Laps ja pere 2010!“

Täheke

**LAPS
JA
PERE
2010**

**HIND 24 KROONI
(1.53 EUROT)**

EUROOPA ON MEIE KODU

EUROOPAS ON PALJU RIIKE.
27 NENDEST KUULUVAD EUROOPA LIITU.

Euroopa Liidu hümn on OOD RÕÕMULE. Selle sõnad on kirjutanud Friedrich Schiller ja viisi Ludwig van Beethoven.

KAS TUNNED TEGELASI PILTIDELT?
JUTUSTA NEIST JA LEIA NENDE KODUKOHT KAARDILT!

EUROOPA KAART

LEIA KAARDILT EUROOPA LIIDU RIIGID.
KAS TEAD NENDE RIIKIDE PEALINNU?

EUROOPA LIIDU LIIKMESRIIGID JA PEALINNAD

1. Austria, Viin	12. Luksemburg, Luxembourg
2. Belgia, Brüssel	13. Läti, Riia
3. Bulgaaria, Sofia	14. Malta, Valletta
4. Eesti, Tallinn	15. Poola, Varssavi
5. Hispaania, Madrid	16. Portugal, Lissabon
6. Holland, Amsterdam	17. Prantsusmaa, Pariis
7. Iirimaa, Dublin	18. Rootsi, Stockholm
8. Itaalia, Rooma	19. Rumeenia, Bukarest
9. Kreeka, Ateena	20. Saksamaa, Berliin
10. Küpros, Nikosia	21. Slovakkia, Bratislava
11. Leedu, Vilnius	22. Sloveenia, Ljubljana
	23. Soome, Helsingi
	24. Suurbritannia, London
	25. Taani, Kopenhaagen
	26. Tšehhi, Praha
	27. Ungari, Budapest

LEIA KAARDILT EIFFELI TORN!

MILLISTEST RIIKIDEST ON NEED LAPSED PÄRIT?

KÕIK NAD ELAVAD EUROOPA LIIDU RIIKIDES. MILLISTES? LAPSED TERVITAVAD MEID OMA EMAKEELES. KAS SA TEADSID, ET 27 EUROOPA LIIDU RIIGIS RÄÄGITAKSE 23 KEELET. MIS KEELES RÄÄGIVAD LAPSED?

Γειά σας!
Geja das!

Apolo on Kreekast.

Lazar on Bulgaariast.

Добър ден!
Dobr den!

Špela on Sloveeniast.

Dober dan!

Tere!

Marju on Eestist.

Pauline on Luksemburgist.

Moien!

Sasja on Hollandist.

Hallo!

Jan on Tšehhist.

Dobrý den!

Emma on Belgiast.

Bonjour!

Mikko on Soomest.

Päivää!

Dzień dobry!

Piotr on Poolast.

Hej!

Freja on Taanist.

Γειά σας!
Geja das!

Alexander on Küprosel.

Dia duit!

Niamh on Iirimaalt.

Ciao!

Lino on Itaaliast.

Labdien!

Zita on Lätist.

Olá!

Ines on Portugalist.

Sveiki!

Austeja on Leedust.

Hello!

Benjamin on Suurbritanniast.

Guten Tag!

Jazmin on Ungarist.

Jó napot kívánok!

Hola!

Pablo on Hispaaniast.

Bună!

Radu on Rumeeniast.

Bongu!

Melissa on Maltalt.

Guten Tag!

Lukas on Saksamaalt.

Dobrý deň!

Irena on Slovakkia.

Bonjour!

Marion on Prantsusmaalt.

Tobias on Austriast.

Hej!

Sigvard on Rootsi.